

Saksbehandler:	Øystein Dahle	Arkivnr.:	11083
Telefon:	23 08 14 40	Dato:	10. august 2012
		Erstatter rundskriv:	

KA's sentralavtale med Kopinor om kopiering i Den norske kirke

KA har inngått en sentral avtale med Kopinor, som fellesrådene kan slutte seg til dersom de har behov for å kopiere opphavsrettslig beskyttet materiale. Gudstjenestereformen i 2012 og ny salmebok i 2013 har aktualisert hvordan denne avtalen fungerer og hvilken rekkevidde avtalen har. KA vil med dette rundskrivet, utformet i samråd med Kopinor, informere om status i avtaleutviklingen, og presisere noen forhold. Se også KA-rundskriv [nr 6/2009](#), [7/2005](#) og [9/2003](#) med historikk om avtalen.

Innledning

For de fleste virksomheter i Den norske kirke er det behov for å kopiere salmer/tekster/illustrasjoner mv til bruk i gudstjenester, undervisning og annet menighetsarbeid, og noter til bruk i det kirkemusikalske arbeidet. KA har derfor inngått en sentralavtale med Kopinor, som ivaretar interessen til opphavsmenn og utgivere. Avtalen gir fellesråd som har sluttet seg til avtalen gjennom en fullmakt til KA, adgang til å kopiere lovlig fra beskyttet materiale, innenfor visse rammer, mot betaling av et vederlag som faktureres årlig til hvert fellesråd tilsluttet avtalen. Avtalen omfatter ikke kopiering av musikkfiler, film dataprogrammer mv. Avtalen omfatter all virksomhet som drives i regi av fellesrådet eller menighetsrådene, inkludert kopiering som foretas av ansatte i fellesråd/menighetsråd, prester og frivillige. Avtalen omfatter kopiering og bruk av alt beskyttet materiale, inkludert utenlandske utgivelser. Med kopiering menes avskrift, fotokopiering og digital kopiering, herunder skanning, lagring og utskrift, samt kopiering for visning på skjerm/projektor. Gjeldende avtaletekst kan leses på Kopinors nettsider [her](#).

Beregning av vederlag

Et grunnleggende kjennetegn ved sentralavtalen som KA har inngått med Kopinor, er at den er *kollektiv* og

solidarisk. Det betyr at vederlaget som faktureres det enkelte fellesråd, er fastsatt med utgangspunkt i statistiske undersøkelser av kopieringen. Undersøkelsene er gjennomført i et representativt utvalg av fellesråd/menigheter. Vederlaget er beregnet som et beløp pr innbygger, se avtalens §§ 24 og 25. Dette innebærer at omfanget i faktisk kopiering på det enkelte sted ikke fanges opp på annen måte enn gjennom telling av kopieringsvolumet i de aktuelle periodene hos de som trekkes ut for undersøkelse. Fellesråd som gjennomgående kopierer mer eller mindre enn gjennomsnittet, blir likevel fakturert for andelen av det samlede vederlaget fordelt etter folketall i kommunen.

Kan et fellesråd stå utenfor sentralavtalen?

De virksomhetene som ikke har behov for å kopiere noe beskyttet materiale i sin virksomhet, verken analogt eller digitalt, behøver ikke slutte seg til KA's sentralavtale med Kopinor. KA har erfaring for at det er mer av tilgjengelig materiale som er beskyttet iht. åndsverkloven enn det man gjerne tenker seg, og at også annet materiale enn salmer og liturgi, f.eks. noter kopieres. Derfor er det bare unntaksvis sannsynlig at et fellesrådsområde ikke trenger en avtale om kopiering. 383 av fellesrådene er pr juni 2012 tilsluttet kopieringsavtalen.

Saksbehandler:	Øystein Dahle	Arkivnr.:	11083
Telefon:	23 08 14 40	Dato:	10. august 2012
		Erstatter rundskriv:	

Det er mulig å gjøre avtale direkte med den enkelte rettighetshaver om kopiering, og på den måten være uavhengig av kopieringsavtalen. Det er også forlag mv. som utgir publikasjoner eller tilbyr abonnementsordninger hvor fri bruk/kopiering er en del av konseptet. Verk hvor opphavsmannen har vært død i 70 år kan i utgangspunktet kopieres fritt, men det kan likevel være knyttet forlagsrettigheter til utgivelsen, selv om selve verket er "falt i det fri".

Digital kopiering

Tradisjonell kopiering innebærer eksemplarframstilling av verk eller deler av verk på papir, enten ved bruk av kopimaskin eller skriver, eller for hånd. Sentralavtalen for perioden 2009-2012 gir også tillatelse til digital kopiering og bruk, som f.eks. kopiering for framvisning på skjerm/lerret/elektronisk tavle, tilgjengelig-gjøring i virksomhetens interne, lukkede nettverk og ved e-post. Verk som gjøres tilgjengelig digitalt har samme vern etter åndsverkloven som verk som utgis i trykt form, og tilgang på store mengder data gjennom Internett gjør det ekstra viktig at digital kopiering er omfattet av en kopieringsavtale. KA minner om at systematisk oppbygging av digitale verkdata-baser regnes som forlagsmessig framstillinger og er ikke dekket av kopieringsavtalen, jf. avtalens § 9.

Ny liturgi og salmebok

Det er Eide forlag som har fått rettighetene til utgivelser knyttet til ny liturgisk ordning og ny salmebok i Den norske kirke. I tillegg til vanlige trykte utgaver av tekster og notemateriell, har Eide lansert en abonnementsordning for digital tilgang til dette materialet. I abonnementsprisen ligger det innbakt vederlag til rettighetshaverne for kopiering. Eide forlag har med dette etablert en ny

- forretningsmodell som atskiller seg fra Kopinoravtalen på to viktige områder:
- Eide forlag fordeler vederlaget for kopiering og bruk *direkte* tilbake til den enkelte rettighetshaver forholdsmessig etter bruken av det enkelte verk. Kopinor fordeler vederlaget til rettighetshavernes *organisasjoner* (jf. avtalens innledning). Disse lar det i sin tur komme rettighetshaverne på respektive områder til gode.
  - Eide forlag tilbyr sine produkter til den enkelte *menighet*, som må velge hva de trenger ut fra sin praksis og profil på gudstjenester mv. I Kopinoravtalen er det *fellesrådet* som slutter seg til den sentrale avtalen på vegne av alle sokn, jf. kirkeloven § 14 om fellesrådets økonomiske ansvar for soknene.

Kopiering – et supplement til kjøp

I utgangspunktet vil en tilslutning til Kopinoravtalen også gi rett til å kopiere fra Eide forlags utgivelser på samme måte som kopiering fra andre norske og utenlandske publikasjoner. Det er likevel viktig å være oppmerksom på avtalens § 6 første ledd, der det heter:

"Kopiering skal ikke erstatte, men være et supplement til kjøp av utgitt materiale. Kopiering skal således bare skje når det ikke er rimelig eller naturlig å anskaffe materialet fra bokhandel, billedarkiv mv."

Dette prinsippet er nedfelt i alle kopieringsavtalene for å understreke at kopiering skal være et supplement til, og ikke erstatte anskaffelse/kjøp. Som ordlyden gir uttrykk for, er det her ikke så enkelt å fastslå eksakt hvor grensen mellom lovlig og ikke lovlig kopiering går. Et eksempel som illustrerer ytterpunktene: å kjøpe inn én salmebok, for deretter å kopiere fra denne på papir som deles ut til menigheten på alle gudstjenester, eller for visning på storskjerm, vil klart være en

Saksbehandler:	Øystein Dahle	Arkivnr.:	11083
Telefon:	23 08 14 40	Dato:	10. august 2012
		Erstatter rundskriv:	

erstatning for kjøp, og dermed ulovlig ifølge § 6. Samtidig kan avtalen ikke forstås slik, at det er nødvendig å anskaffe salmebøker i et antall som skal dekke alle topper i besøkstallene. Det vil være tilstrekkelig å ha et antall salmebøker i vedk. kirke for å dekke det jevne, normale besøket, og kopiere til bruk på julaften, konfirmasjoner mv. Hvor mange salmebøker som skal dekke det «normale» besøket vil variere fra sted til sted, hvert menighetsråd/fellesråd må foreta denne avveiningen etter beste skjønn.

I forbindelse med innføringen av den nye gudstjenesteordningen, har Eide forlag lansert en digital utgave av det liturgiske materialet til bruk når menighetene ev. skal sette sammen sin egen agenda enten på papir eller for visning på skjerm. Etter avtalen med Kopinor, kan det kopieres fra Eides trykte utgivelser i enkeltstående tilfeller. En omfattende, regelmessig eller systematisk kopiering og bruk av Eides forlags trykte utgivelser, vil kunne være i strid med kopieringsavtalen.

Revisjon av Kopinoravtalen, framdrift

Gjeldende avtale utløper 31.12.2012. Iht. avtalens § 20, skulle det vært gjennomført en statistisk undersøkelse i 2011, som skulle danne grunnlaget for beregning av vederlag for ny avtaleperiode. Grunnet innføringen av ny liturgi i 2011/2012 og ny salmebok i 2013, ble KA og Kopinor enige om å utsette undersøkelsen. Det tas sikte på å videreføre dagens avtale til 31.12.2014. Ny undersøkelse kan gjennomføres i 2014, for da å kunne gjøre en mest mulig korrekt telling av en stabilisert kopieringspraksis knyttet til ny gudstjenesteliturgi og salmebok, som grunnlag for en ny avtale fra 2015. Dersom mange menigheter på det tidspunktet har gått inn på abonnementsordninger med Eide forlag, vil dette gi seg utslag i tilsvarende redusert kopieringsvolum av beskyttet materiale. Spørsmål til avtalen mellom KA og Kopinor kan rettes til Bente Vangdal Espenes eller Øystein Dahle i KA. Fellesråd som ønsker å tiltre avtalen kan ta kontakt med KA og be om fullmaktsskjema.

Frank Grimstad
adm.dir.